

Оксана СІНЕНКО,

orcid.org/0000-0002-2715-542X

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри естрадного співу

Київського національного університету культури і мистецтв

(Київ, Україна) *Oxy_sinenko@ukr.net*

ТВОРЧІ ВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО А CAPPELLA АНСАМБЛЮ “CONCORD”

Вокальний а cappella ансамбль “ConCord” є провідним українським колективом. Даний гурт, що був утворений з випускників та студентів кафедри хорового диригування НМАУ ім. П.І. Чайковського, зміг вийти на високий професійний рівень. Першопочаткова творча задача молодих співаків полягала у виконанні мотетів із Київської колекції нотних рукописів XVII–XVIII ст.. Цей етап існування вокального ансамблю хоча й став часом інтегрування молодих співаків, проте не демонстрував ще ознак становлення індивідуального впізнаного виконавського стилю. Основні завдання, які ставили перед собою учасники, були пов’язані з розвитком вокальної майстерності, досягненням ансамблевого злагодженого звучання, що дозволило б передавати будь-які художні образи. Наступний етап співацької активності учасників супроводжувався розширенням репертуару та включенням до нього кавер-версій відомих естрадних хітів, народних пісень у джазовому аранжуванні. Творчі експерименти гурту пролягали у напрямку поєднання академічної, народної та джазово-естрадної манери співу. Третій етап творчої діяльності гурту “ConCord” супроводжувався формуванням індивідуалізованого репертуару, який створювався шляхом співпраці з композиторами, зокрема з Веронікою Тормаховою. Написання авторських композицій для колективу, випуск альбомів, аудіовізуальних робіт сприяло їх позиціонуванню як провідного гурту, що має своє неповторне музичне «обличчя». Склад учасників набував змін упродовж історії функціонування колективу, але рівень виконавців був неодмінно високим. Будучи випускниками кафедри хорового диригування, його учасники мали прекрасний гармонічний слух, голос, здатність співати у колективі. Музичні особливості аранжувань пісень ансамблю, пов’язані з використанням різного типу поліфонічних прийомів, впровадженням поліритмії у партитурах, превалюванні джазової барвистої гармонії, прагненням до тембрового різноманіття та широким спектром новітніх принципів звуковидобування.

Ключові слова: вокальний ансамбль, ConCord, спів, а cappella, стиль, творчість, репертуар, аранжування.

Oksana SINENKO,

orcid.org/0000-0002-2715-542X

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Stage Singing

Kyiv National University of Culture and Arts

(Kyiv, Ukraine) *Oxy_sinenko@ukr.net*

CREATIVE VISIONS OF THE UKRAINIAN VOCAL A CAPPELLA ENSEMBLE “CONCORD”

Vocal a cappella ensemble “ConCord” is a leading Ukrainian collective. This group, which was formed from graduates and students of the Department of Choral Conducting of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, was able to reach a high professional level. The initial creative task of the young singers was to perform motets from the Kyiv collection of music manuscripts of the XVII–XVIII centuries. Although this stage of the vocal ensemble’s existence was a time of integration of the young singers, it did not yet show signs of the formation of an individual recognizable performance style. The main tasks were related to the development of the vocal skills of the participants, the achievement of a harmonious ensemble sound, which would allow to convey any artistic images. The next stage of the singing activity of the participants was accompanied by the expansion of the repertoire and the inclusion of cover versions of famous pop hits and folk songs in a jazz arrangement. The group’s creative experiments were combining of academic, folk and jazz-pop style of singing. The third stage activity of the band “ConCord” was accompanied by the formation of an individualized repertoire, which was created through cooperation with composers, in particular Veronika Tormakhova. Writing original compositions for the team, releasing albums, audiovisual works contributed to their positioning as a leading band with its own unique musical “face”. The composition of the participants changed throughout the history of the collective, but the level of performers was always high. Being graduates of the department of choral conducting, its members had excellent harmonic hearing, voice, and the ability to sing in a team. The musical features of the ensemble’s song arrangements are

related to the use of various types of polyphonic techniques, the introduction of polyrhythms in the scores, the prevalence of jazz colorful harmony, the desire for timbre diversity, and a wide range of the latest principles of sound production.

Key words: *vocal ensemble, ConCord, singing, a cappella, style, creativity, repertoire, arrangement.*

Постановка проблеми. Вокальний ансамбль є виконавським складом, що має значне поширення в сучасній музичній культурі. Це пояснюється тривалою історією функціонування подібного складу, широкими можливостями його застосування та популярністю серед слухацької аудиторії. Актуальним завданням є висвітлення сучасних практик використання даного складу в українській поп-культурі на прикладі творчості а cappella гурту “ConCord” та окресленні його творчих візій.

Аналіз досліджень. Специфіка роботи у естрадному вокальному ансамблі досліджувалось у публікаціях А. Попової та О. Сіненко. Творчі принципи а cappella колективу “Pentatonix” аналізувались в публікації Н. Регеши, Л. Остапенко, Н. Ковмір. Питання аранжування для вокального естрадного ансамблю розкривалось у публікації В. Скоромного, а роль поліфонії як засобу викладення музичного матеріалу досліджували Ж. Закрасняна, О. Грицюк, Н. Якобчук.

Мета статті – проаналізувати творчі візії українського вокального а cappella ансамблю “ConCord”.

Виклад основного матеріалу. В українському музичному просторі існує ряд вокальних ансамблів, які співають а cappella. Це й чоловічі колективи «Пікардійська терція» (Львів), “ManSound” (Київ), «Дюк-Тайм» (Одеса), й ті, що мають змішаний склад – “JazzexBand” (Київ), “A cappella Leopoldis” (Львів) та ін. Водночас кожен має різний виконавський склад, свій репертуар, що може складатися з авторських пісень чи унікальних аранжувань світових хітів. Всі вони займають власну нішу в музичній культурі, адже участь у а cappella гуртах потребує високої виконавської майстерності. Вокалісти, як правило, співають наживо, а це вимагає розвиненого слуху, інтонаційної точності та здатності поєднувати голоси у ансамблі. «Учасники мають демонструвати гарні вокальні здібності, навички читання з листа, вміння майстерно володіти голосом у різних регістрах. Також важливою є вимога співати різний репертуар, що потребує застосування принципово інших вокальних манер (академічної, естрадної, народної)» (Попова & Сіненко, 2020: 100).

Український а cappella колектив “ConCord” було засновано в 2008 році. Назва «конкорд» – у перекладі з французької мови – це злагожене співзвуччя. Саме тому хоча й учасників у гурті

чимало, проте всі вони взаємодіють як один виконавець, єдиний організм. Історія розвитку даного гурту дозволяє не лише окреслити основні етапи його становлення, а й представити їх як ступені появи індивідуального творчого стилю. Формування колективу розпочалось у столиці – у стінах Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. До його складу увійшли студенти та випускники кафедри хорового диригування цього київського ЗВО. Зазвичай, між здобувачами освіти різних років навчання встановлюється тісна співпраця під час відвідування таких дисциплін як «Хор», де вони усі збираються. Це мало велике значення для утворення окремого ансамблю, який поєднав і представників старших, і більш молодших курсів. Першопочаткова творча задача молодих співаків полягала у виконанні мотетів із Київської колекції нотних рукописів XVII–XVIII ст., яке здійснювалось як результат співпраці з викладачами кафедри старовинної музики НМАУ. Відтворення даних мотетів, здійснене з урахуванням автентичних традицій, мало велике значення для відродження інтересу до вокального ансамблевого виконавства. Водночас цей етап хоча й став часом інтегрування молодих співаків, проте не вирізнявся ще становленням індивідуального впізнаваного виконавського стилю.

На початку функціонування колективу в ньому були наступні виконавці – Олександр Лось (контратенор), Денис Крутько (баритональний тенор), Лев Ременев (тенор), Вілен Кільченко (тенор), Іван Белорусов (бас), Антон Шпак (баритон). Проте доволі швидко з колективу пішов Белорусов, натомість до гурту потрапив Олексій Крячун (бас). Він був одним зі співаків, але одночасно почав робити записи гурту як звукорежисер. Зміни у складі учасників гурту були спричинені змінами творчих планів співаків, які зосереджувались на диригентсько-хормейстерській справі, сольній виконавській діяльності чи участі у інших ансамблях. Нерідко екс-учасники гурту “ConCord” переходили до а cappella чоловічого гурту “ManSound”, що був більше відомий на музичному просторі України, адже мав тривалу історію існування. Зокрема його учасником був Рубен Толмачев – викладач НМАУ ім. П.І. Чайковського кафедри хорового диригування, керівник капели хлопчиків та юнаків «Дзвіночок», що запросив до складу “ManSound” Вілена Кільченка та Михайла

Вандаловського. Останній упродовж певного часу був учасником гурту “ConCord”, а зараз є хормейстером Liatoshynskiy Capella.

Творче кредо колективу лишалось фактично незмінним, незважаючи на зміну учасників. Одним із «золотих» складів став той, коли серед співаків були Олександр Лось (контр-тенор), Сергій Біда (тенор), Сергій Колесник (тенор), Денис Крутько (тенор), Олег Пилип (баритон), Дмитро Савон (бас). Виконавці не лише записали декілька студійних альбомів, а й створили відеороботи на деякі композиції з репертуару гурту.

Для розвитку колективу важливу роль відіграла їх керівник – викладачка кафедри теорії музики НМАУ ім. П.І. Чайковського кандидат мистецтвознавства Світлана Гоменюк, яка опікувалась колективом від початку його формування. Вона власне й займалась питанням розподілу партій, вибором репертуару, типом та характером аранжувань, модифікацією творчого амплуа. «Досить важко подібні організаційні питання виконувати одному з учасників колективу. Адже для такої діяльності потрібне певне відсторонення, вміння поглянути на процес роботи з колективом об’єктивно» (Сіненко, 2020: 236). Зрушення на шляху формування індивідуального стилю учасників відбулись після того, як керівниця звернулася з пропозицією щодо співпраці до композиторки Вероніки Тормахової. Мисткиня почала створювати аранжування народних пісень, творів українських композиторів чи світових хітів у джазовому стилі для “ConCorda”. Також розпочався процес написання авторських композицій для гурту. Саме ці чинники сприяли тому, що стиль репертуару колективу набув джазово-естрадного забарвлення. Відмінною особливістю стало переосмислення вже відомих композицій, розкриття нових смислів творів, що були частиною репертуару багатьох виконавців. Причому велике значення мала співпраця В. Тормахової з виконавцями ще на етапі формування музичної ідеї аранжування, вирішення базового концепту твору. «Написання аранжувань, яке потребує багатьох практичних знань, навичок та вмінь, мають здійснюватися композиторами при тісній співпраці з конкретним колективом чи співаками-солістами» (Скоромний, 2020: 242).

Склад учасників набував змін упродовж історії функціонування колективу, але рівень виконавців був неодмінно високим. Будучи випускниками кафедри хорového диригування, його учасники мали прекрасний гармонічний слух, голос, здатність співати у колективі. Водночас ряд характеристик прийшлося набувати. Як правило, співаки здебільшого

орієнтувались на академічну манеру, яка була пріоритетною для студентів-хоровиків. А ось майстерність опанування естрадної манери співу, як і здатність виконувати свінг, вони повинні були набути самостійно. Так само важливим було формування навички виконувати сольні партії, а не бути частиною групи. Саме в цьому напрямку й розпочались творчі експерименти гурту – у поєднанні академічної, народної та джазово-естрадної манери співу. Основні завдання, які ставили перед собою учасники, був розвиток вокальної майстерності, досягнення ансамблевого злагодженого звучання, що дозволило б передавати будь-які художні образи.

Якщо звернутись до тематики композицій, які виконувались колективом, то насамперед пріоритетне значення мала сфера лірики, висвітлення різних граней любовних почуттів, які розквітчують життя людини. Серед творів, які увійшли до репертуару колективу, була пісня «Кохана» Ігоря Поклада, яка стала своєрідною музичною візитівкою гурту в оновленому джазовому аранжуванні В. Тормахової. В програмі колективу вкрай доречно звучали й такі композиції, як “O Sole Mio” Едуардо ді Капуа, «Менует» Луїджі Боккеріні та українські народні пісні «Чорнобривці», «Ой там, на горі», «Птичка». Окремим проектом гурту став запис колядок та щедрівок різних народів: українських («На йорданській річці», «Щедрик»), сербських («Ой бадняче»), польських (“Lulaj ze Jezuniu”), американських (“Santa comes to town”, “Jingle Bells”, “I’ll Be Home For Christmas”). В репертуарі гурту були й такі хіти гурту “Earth, Wind & Fire”, як “September”, джазовий стандарт “Take 5”, “The Grass Grows Greener”, твір “Butterfly” Мії Макарофф. Не лише власні композиції колективу формують їх творчий образ. Створення кавер-версій також віддзеркалює специфіку колективу. «Хоча показником успішності виконавця є його власний репертуар, часом саме звернення до хітів дає змогу якнайкраще продемонструвати власну майстерність та креативний підхід» (Регеша та ін.: 2018, 29).

Авторські композиції Вероніки Тормахової «День молодий», «Там, де», «Награвання», «Човник», «Твій», «Самба під дощем» та «Вечір» стали справжніми родзинками у репертуарі колективу, адже були написані із урахуванням виконавських можливостей учасників та дозволяли поєднати спів, різні шумові ефекти, які надавали яскравості ансамблевому звучанню (плескання в долоні, клацання, гра на перкусійних інструментах чи застосування beatbox). Прийом beatbox дозволяє сформувати ритмічний супровід, який начебто грається перкусією, проте насправді

видобувається голосом. Доволі цікавими були результати творчої співпраці гурту з американським композитором-сонграйтером Полом Торсоном, який написав твір “I Was Born To Know You”, що був аранжований В. Тормаховою.

Розглянувши специфіку аранжування композицій гурту, зазначимо, що нерідко головна роль у ансамблевому звучанні надавалась тенору, який виконував мелодичну лінію. В деяких піснях дана роль відходила баритону. Водночас підголоски та різні контрапунктичні лінії співали усі учасники гурту. Велика роль надавалась поліфонічному мисленню, що вкрай притаманно для а capella колективів, адже це увиразнює основну мелодію та дозволяє відтіняти її. «Поліфонію в аранжуванні використовують для створення виразніших ліній. Голос, який співає мелодію самостійно, не настільки виразний, як два самостійних голоси, які одночасно відтворюють різні мелодії. Поліфонія робить музику складнішою і водночас дає змогу втілити кілька цікавих музичних ідей» (Закрасняна та ін., 2018: 37).

Використання подібних поліфонічних принципів сприяло тембровому різноманіттю звучання колективу. Якщо казати про специфіку тих прийомів, що використовувались у композиціях гурту “ConCord”, можна згадати доволі часту зміну розмірів, застосування поліритмії. Для аранжувань було характерне використання джазової гармонії, яка своєю барвистістю надавала кожній вертикалі особливого яскравого звучання. Можна пере-свідчитись у тому, що поліфонічні прийоми були доцільними у композиціях, що належать до різних напрямків естрадної музики. А застосовуватись, в залежності від авторського задуму, можуть різні типи поліфонічного складу. «Виразальна якість поліфонії полягає у відтворенні відчуття безперервного руху голосів. В аранжуваннях поп-пісень застосовують переважно підголосковий, імітаційний та контрастний типи. Вони поєднуються з гомофонно-гармонічною фактурою, створюючи своєрідну гомофоннополіфонічну форму» (Закрасняна та ін., 2018: 38).

В своїх концертних виступах учасники нерідко включали елементи імпровізації та акторської гри, що викликало живу реакцію публіки. Цей гурт приймав участь у таких фестивалях – “A Cappella Contest Leipzig”, “O’Fest”, «Опереттафест», “Paskafest”, “A Capella Fest Kyiv”. Також ансамбль виступав у всеукраїнському телевізійному шоу «Україна має талант», вийшовши у півфінал. Насиченим театралізованими елементами був номер телевізійного шоу, коли співаки з гурту “ConCord” використовували різну манеру співу під час виконання пісні «Ой там, на горі», яка перетворилась на своєрідне попурі з сучасних хітів. «Варто згадати виступ чоловічого колективу “ConCord” з піснею «Ой там, на горі», де початковий матеріал співав один соліст у народній манері, потім до нього приєднувались інші учасники в естрадно-джазовій» (Попова & Сіненко, 2020: 100). У 2015 році “ConCord” записали альбом «Твій», що був визнаний одним з кращих українських релізів року.

Висновки. Вокальний ансамбль а capella “ConCord” є провідним українським колективом. Даний гурт, що був утворений з випускників та студентів кафедри хорового диригування НМАУ ім. П.І. Чайковського, зміг вийти на високий професійний рівень. Творча діяльність колективу пов’язана з виконанням різноманітного репертуару, в якому наявні як кавер-версії відомих естрадних хітів, народних пісень у джазовому аранжуванні, так і композиції, створені для гурту. Модифікація палітри творів гурту відбувалась у напрямку формування індивідуалізованого репертуару, який створювався шляхом співпраці з композиторами, зокрема з Веронікою Тормаховою. Музичні особливості аранжувань пісень ансамблю, пов’язані з використанням різного типу поліфонічних прийомів, впровадженням поліритмії у партитурах, превалюванні джазової барвистої гармонії, прагненням до тембрового різноманіття та широким спектром новітніх принципів звуковидобування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закрасняна Ж., Грицюк О., Якобенчук Н. Поліфонія як засіб викладення музичного матеріалу в аранжуваннях вокальних ансамблів а capella. *Наукові записки ТНПУ ім. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 2018. № 2. (вип. 39). С. 33–39.
2. Попова А.Б., Сіненко О. М. Сутність і специфіка роботи у вокальному естрадному ансамблі. *Імідж сучасного педагога*, 2020. 3(192), С. 98–101.
3. Регеша Н., Остапенко Л., Ковмір Н. Специфіка творчого підходу а capella колективу Pentatonix. *Наукові записки ТНПУ ім. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 2018. № 1 (вип. 38). С. 28–34.
4. Сіненко О. Особливості роботи естрадного вокального ансамблю. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–26 берез. 2020 р.* Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 236–238.

5. Скоромний В.П. Деякі аспекти аранжування для вокального естрадного ансамблю. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–26 берез. 2020 р.* Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. Ч. 1. С. 240–242.

REFERENCES

1. Zakrasniana Zh., Hrytsiuk O., Yakobenchuk N. Polifoniia yak zasib vykladennia muzychnoho materialu v aranzhuvanniakh vokalnykh ansambliiv a capella [Polyphony as a means of presenting musical material in arrangements of a capella vocal ensembles]. *Naukovi zapysky TNPU im. Hnatiuka. Serii: Mystetstvoznavstvo*, 2018. № 2. (vyp. 39). pp. 33–39 [in Ukrainian].

2. Popova A.B., Sinenko O. M. Sutnist i spetsyfika roboty u vokalnomu estradnomu ansambli [The essence and specifics of work in a vocal variety ensemble]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 2020. 3(192), pp. 98–101 [in Ukrainian].

3. Rehesha N., Ostapenko L., Kovmir N. Spetsyfika tvorchoho pidkhodu a capella kolektyvu Pentatonix [The specificity of the creative approach of the Pentatonix collective a capella]. *Naukovi zapysky TNPU im. Hnatiuka. Serii: Mystetstvoznavstvo*, 2018. № 1. (vyp. 38). pp. 28–34 [in Ukrainian].

4. Sinenko O. Osoblyvosti roboty estradnoho vokalnoho ansambliu [Peculiarities of the work of a pop vocal ensemble]. *Ukraina u svitovykh hlobalizatsiinykh protsesakh: kultura, ekonomika, suspilstvo: tezy dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 25–26 berez. 2020 r.* Kyiv : Vyd. tsentr KNUKіM, 2020. Ch. 1. pp. 236–238 [in Ukrainian].

5. Skoromnyi V.P. Deiaki aspekty aranzhuvannia dlia vokalnoho estradnoho ansambliu [Some aspects of arrangement for a vocal variety ensemble]. *Ukraina u svitovykh hlobalizatsiinykh protsesakh: kultura, ekonomika, suspilstvo: tezy dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 25–26 berez. 2020 r.* Kyiv : Vyd. tsentr KNUKіM, 2020. Ch. 1. pp. 240–242 [in Ukrainian].